

مناجات باعث زدودن غبار غفلت از روح انسان می‌شود

مادر تمام انحرافات و کژی‌ها و فسادهای انسان‌ها ناشی از غفلت از خدا است و دعا غفلت را از دل انسان می‌زداید و یاد خدا را در دل انسان زنده می‌کند؛ چون بخش اعظم دعاها مناجات است، در مناجات انسان حال خودش را به خداوند عرضه می‌دارد، با خدا گفت و گو می‌کند و غفلت از دل انسان زدوده می‌شود.

مادر تمام انحرافات و کژی‌ها و فسادهای انسان‌ها ناشی از غفلت از خدا است و دعا غفلت را از دل انسان می‌زداید و یاد خدا را در دل انسان زنده می‌کند؛ چون بخش اعظم دعاها مناجات است، در مناجات انسان حال خودش را به خداوند عرضه می‌دارد، با خدا گفت و گو می‌کند و غفلت از دل انسان زدوده می‌شود.

حجت‌الاسلام و المسلمین علی‌خیاط، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی (ع) در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، به شرح ابعاد مختلف دعای ابوحمزه ثمالی پرداخت و در این رابطه عنوان کرد: یکی از مهم‌ترین ادعیه ماه مبارک رمضان دعای ابوحمزه ثمالی است. این دعا دعایی است که در جوامع روایی ما مثل #171«؛ مصباح المتعجد» مرحوم کفعمی و #171«؛ اقبال» مرحوم سید ابن طاووس آمده است.

وی افزود: از نظر سند باید گفت که این دعا یکی از معتبرترین دعاهایی است که به دست ما رسیده است. مرحوم سید ابن طاووس با سند خودشان این دعای شریف را از هارون بن موسی تلعبیری نقل می‌کند و او هم از حسن ابن محبوب و او هم از ابو حمزه ثمالی که سید بن طاووس سند روایت را در نقل این دعای نورانی به هارون بن موسی تلعبیری ختم می‌کند که ایشان از بزرگانی است که در عالم حدیث فردی مورد وثوق است.

خیاط گفت: مرحوم سید ابن طاووس ابتدا روایت را از هارون بن موسی تلعبیری نقل می‌کند و افراد بعدی این سلسله سند را هم از ثقات می‌دانند؛ نظیر حسن بن محبوب که نیاز به جرح و تعدیل ندارد. ابوحمزه ثمالی که اسم او ثابت بن دینار است، شخصیت فوق‌العاده‌ای است. ایشان کسی است که در زهد و پارسایی پایه بسیار بلندی دارد و در بیان نورانی امام هشتم (ع)، سلمان عصر خود خوانده شده است. ایشان از چهار امام معصوم روایت دارد و محضر چهار امام معصوم (ع) را درک کرده است. امام زین العابدین (ع)، امام باقر (ع)، امام صادق (ع) و بخشی از زمان موسی ابن جعفر (ع) را نیز درک کرده و افتخار کار و تلمذ در محضر امامان بزرگوار را در پرونده خود دارد.

وی ادامه داد: بنابراین این حدیث نورانی یا این دعای شریف از نظر سند تمام است. گذشته از این راه دیگری که برای صحت این دعای شریف وجود دارد، مضمون آن است و بر این اساس، این دعای شریف هم محتوای بسیار بلند و ارزشمندی دارد و هم سند محکم و اطمینان‌آوری. از این دو راه است که انسان به این نتیجه می‌رسد که این مضامین غیر از خاندان عصمت و طهارت (ع) به کس دیگری متعلق نیست. لذا وثوق صحت این دعای شریف هم از نظر متن و محتوا از این جهت این دعا شریف هیچ غباری برچهره ندارد و هیچ مشکلی در آن نیست.

این عضو هیئت علمی علوم اسلامی رضوی افزود: از حیث محتوا نیز این دعا همانند ادعیه سایر اهل بیت (ع) دارای مضامین قرآنی است. ائمه (ع) معارف را از قرآن کریم می‌گیرند و این معارف را در غالب دعا برای ما بیان می‌کنند، مجموعه معارفی داریم که این معارف گاهی در غیر غالب دعا قابل بیان نیست؛ دعاها معتبری که معارف والایی دارند و در واقع دایرة المعارف دینی به حساب می‌آیند، ما در جایی نظیر این ادعیه را پیدا نمی‌کنیم و از جمله این ادعیه، دعاها صحیفه سجاده است.

خیاط افزود: از جمله دعاها معروف دعای #171«؛ ابو حمزه ثمالی» است، در منابع معرفتی ما نکاتی وجود دارد که ما آن‌ها را در غالب روایات فراوانی به دست می‌آوریم، اما يك سری معارفی هم هستند که فقط در دعاها ماثور به ما رسیده است و این معارف را اهل بیت (ع) با زبان دعا بیان کرده‌اند؛ نه اینکه خواسته‌اند آن‌ها را کتمان کنند، بلکه برخی معارف را تنها با زبان دعا می‌توان بیان کرد؛ یعنی باید در گفتگوی شخص معصوم (ع) با خدای سبحان گفته شود و در غالب‌های معمولی اصلاً قابل گفتن نیست.

مؤلف کتاب #171«؛ جلوه‌های قرآن در ادعیه معصومان (ع)» گفت: طبیعت این معارف آن است که با این زبان می‌تواند بیان بشود و با زبان دیگری قابل بیان نیست؛ لسان دعا که در اختیار ما است، باید بگوییم گنجینه بزرگی است. این‌ها مسائلی است که حتی مثل آن‌ها را در متونی نظیر نهج البلاغه نمی‌توان یافت؛ اما در صحیفه سجادیه، دعای کمیل، مناجات شعبانیه، دعای عرفه امام حسین (ع) و ابوحمزه ثمالی این‌گونه معارف را فراوان می‌بینیم و شاید از مهم‌ترین مسائلی که در غالب این دعا مطرح می‌شود، خداشناسی و خودشناسی است.

وی در ادامه گفت: اولین چیزی که انسان در دعای شریف و بلند ابوحمزه احساس می‌کند، این است که انسان با خدا صحبت می‌کند، خدا را نزدیک خود احساس می‌کند، با خدا حرف می‌زند و این نتیجه زنده نگه داشتن یاد خدا در دل است.

خیاط گفت: تمام انحرافات و کژی‌ها و فسادهای انسان‌ها ناشی از غفلت از خدا است. دعا غفلت را از دل انسان می‌زداید، انسان را به یاد خدا می‌اندازد و یاد خدا را در دل انسان زنده می‌کند. چون بخش اعظم دعاها مناجات است، در مناجات انسان حال خودش را به خداوند عرضه می‌دارد، با خدا گفت و گو می‌کند و غفلت از دل انسان زدوده می‌شود؛ بزرگترین خسارتی که افراد محروم از دعا مبتلا به آن می‌شوند، این است که یاد خدا از دل آن‌ها می‌رود.

این پژوهشگر عرصه قرآن و حدیث ادامه داد: غفلت از خدای متعال برای انسان خسارت‌بار است و در قرآن هم به آن پرداخته شده. قرآن کریم در چندین آیه درباره ذکر بحث کرده که بحث‌های مفصلی هم در این باره شده است و این اندیشه را اهل بیت(ع) از قرآن می‌گیرند و در دعا پیاده می‌کنند، لذا می‌بینید که ادعیه سرشار از ذکر است و یاد خدا قساوت را از دل انسان می‌زداید.